

ג. כתב הריטב"א והרי"ד שלרבי יוחנן אסורה על כל העולם, גם על אלו שקידשוה, שהרי אין אשה ראויה לכמה אנשים.
 נחלקו הראשונים לרבי יוחנן, האם קדושי הראשונים חלו מיד עם שיוור לבאים אחריהם, ואף אם נתקרקע השטר בתוך שלשים מקודשת, או שמא הקדושין מתחילים לחול עתה ואינם נגמרים עד סוף שלשים, וצריך שיהא השטר קיים בסוף ל'. ושמא אף אפשר לחזור בתוך ל'. וכן נחלקו כשמת בתוך ל' האם זקוקה ליבום אם לאו.
 ד. לדעת החולקים על רבי יוחנן, גם אם יפרש שהקדושין יתחילו עתה וייגמרו לאחר ל', אם בא אחר וקדשה — אין תופסין בה קידושי שניהם. (חזו"א עפ"י הראשונים).
 ה. רבנו חננאל פסק כרבי יוחנן, ולזה נטה הרשב"א. וגם הרמב"ם כתב (אישות ז, יב) שצריכה גט מכלום (אלא שכתב שצריכה גט מספק. ופירש הרשב"א [עפ"י פירוש המשנה] שפסק כרב ואעפ"י"כ אף מהאמצעי צריכה גט משום גזרה). וכן התוס' (סג. ד"ה כגון) נקטו כרבי יוחנן [עכ"פ לחומרא] אפילו בדיני ממונות.
 אבל הרי"ף פסק כרב, ואעפ"י"כ סתם ולא הביא דברי אביי שהשני אינה צריכה גט. ופירש הרמב"ן שלא מפני שדחאה מהלכה אלא שלא רצה לפרסם בה קולא מפני שחשש לדברי מי שפסק כרבי יוחנן, שכך דרכו לחוש ולהחמיר.

דפים נט — ס

קכג. הנותן גט לאשתו באופנים הבאים, האם היא מגורשת? ומה דינה לענין יבום וחליצה?

א. 'הרי זה גיטך מהיום ולאחר מיתה'.

ב. 'הרי זה גיטך מהיום אם מתי'.

א. 'מהיום ולאחר מיתה' — גט ואינו גט. ואם מת — חולצת ולא מתיבמת. דברי חכמים (שלשון זו ספק

תנאי ספק חזרה — וכדברי רב). רבי אומר: כזה גט, שתנאי הוא (וכן נקט שמואל, כאמור).

לדברי רבי יוחנן, רבא סבר בתחילה שמדין תורה גט ואינו גט ואם מת חולצת ולא מתיבמת. ואביי

הקשה על כך והסיק שמדין תורה אין זה גט, מפני שיש בו שיוור, אלא גזרו שלא תתייבם אטו 'מהיום

אם מתי' ששם הוא גט גמור ואסורה על האח באיסור כרת.

ב. 'מהיום אם מתי' — הרי זה גט, ולכשימות חל הגט למפרע, הלכך אינה צריכה חליצה.

דף ס

קכד. מה דין הקדושין שנעשו בתנאים דלהלן?

א. 'על מנת שאתן לך מאתים זוז'.

ב. 'על מנת שאתן לך מכאן ועד שלשים יום'.

ג. 'על מנת שיש לי מאתים זוז / שיש לי בית כור עפר / שיש לי במקום פלוני'.

ד. 'על מנת שאראך מאתים זוז / בית כור עפר'.

א. שנינו: 'על מנת שאתן לך מאתים זוז' — הרי זו מקודשת והוא יתן.

לדברי רב הונא — מקודשת מיד, אף קודם קיום התנאי. ואם קיבלה קדושין מאחר — לא תפסו קידושיו, אם לבסוף נתקיים התנאי (אך כל עוד לא נתקיים התנאי יש לאסרה לכתחילה על בעלה, שמא לא יתקיים התנאי ונמצאת מקודשת לשני. ע' אה"ע לה, 1). ולדברי רב יהודה מקודשת לכשיתן, ואם קיבלה קידושין מאחר קודם שנתן לה מאתים זוו, גם אם לבסוף נתן לה — צריכה גט.

א. כתבו התוס' (וכ"כ רמב"ן עפ"י רש"י) שלרב יהודה עד שיתן לה מאתים זוו הריהי מקודשת ואינה מקודשת, שספק הוא אם מקודשת למפרע אם לאו. הלכך אף אם נתקדע שטר הקדושין קודם שנתן לה מאתים, צריכה הימנו גט. ודעת רבנו חננאל הרמב"ן והרשב"א (וכ"מ בתורי"ד) אינה כן, אלא לרב יהודה אינה מקודשת בודאי עד שיתן.

ב. לרב יהודה, יכול המקדש לבטל את קידושיו כשחוזר בו ואומר אין רצוני ליתן לך [וכן היא יכולה לחזור בה מהסכמתה]. אבל לרב הונא, אעפ"י שאומר כן עכשיו, אם אחר כך יימלך ויתן לה — הרי חלים הקדושין למפרע. ולעולם אין לה תקנה לינשא לאחר עד שיתן לה גט, כי שמא ביום מן הימים יתן לה ויקיים תנאו ותהא מקודשת משעה ראשונה (עפ"י תורי"ד).

מבואר בגמרא שגם רב יהודה לא אמר אלא לדברי חכמים, אבל לרבי כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי. ואולם בשם רבי יוחנן נמסר שהכל מודים בדין זה, שהאומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי.

הלכה כרבי יוחנן ורב הונא, שכל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי, ולכן אם לבסוף נתקיים התנאי, הריהי מקודשת משעה ראשונה. ואם קיבלה קדושין מאחר — אינה צריכה ממנו גט (אה"ע לה, 1).

ב. 'על מנת שאתן לך מכאן ועד שלשים יום'; נתן לה בתוך שלשים — מקודשת. ואם לאו — אינה מקודשת. [ואין אומרים לא הקפידה על שלשים יום אלא לזרוז אמרה כן].

ג. 'על מנת שיש לי מאתים זוו'; יש לו — מקודשת ודאי. ואם אין ידוע — מקודשת מספק. וכן הדין בקרקע [ואין אומרים אם היתה לו קרקע היה הדבר ידוע ועכשיו שאין ידוע, ודאי אין לו].

א. כתבו הראשונים שאינו נאמן לומר אין לי. (עפ"י רמב"ן ועוד).
ב. כתבו ראשונים (רמב"ן רשב"א ועוד): כל התנאים שהם תלויים בו, כגון שאדבר עליך לשלטון, שאלך למקום פלוני — נאמן לומר אם קיימו אם לאו. אבל אם היא מכחשתו, כגון שאמר על מנת שלא אשתה יין עד יום פלוני, והיא אומרת לא נתקיים התנאי — נאמנת בקדושין.

וכל תנאים שתלויים בה, כגון על מנת שתעשי דבר פלוני — היא נאמנת כל זמן שאינו מכחישה.

וכל תנאי שבינו לבינה, כגון על מנת שתתני לי מאתים זוו או שאתן לך — המוציא מחברו עליו הראיה, לפיכך בקדושין היא נאמנת ומותרת לשוק, ובגירושין הוא נאמן ואסורה. ואולם תנאי שבביטול מעשה שהוא בידה בלבד, כגון על מנת שלא תשתי יין עד יום פלוני — נראים הדברים שנאמנת לומר שלא עברה על התנאי, אף על פי שהוא אומר עברת, שאין לחוש שמא ביטלתו [ותקלקל עצמה. רשב"א].

'על מנת שיש לי במקום פלוני' — אם יש לו באותו מקום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת. ואין אומרים אינה מקודשת על המקום שאמר.

כתב הרשב"א (כאן ולהלן סא): דוקא בכגון שנמצא בריחוק מקום, אבל יש לו קרקע במקום שהוא קרוב כמו המקום שאמר — מקודשת, שכל דבר שאין בו הקפדה אצל בני אדם, אין להקפיד על שינוי ממה שאמר, שאין אדם מתנה בדוקא אלא במה שדרך בני אדם להקפיד בו.

ד. 'על מנת שאראך מאתים זוו' — הרי זו מקודשת ויראה לה. ואם הוא שולחני והראה לה על שלחנו מעות שאינן שלו, ואפילו הוא שותף בעסק למחצית שכר הרווחים — אינה מקודשת. לא נתכוונה אלא לראות משלו.

יש אומרים אפילו כבר נשאו המעות רווחים, כל עוד לא הגיע הזמן לקבל את חלקו, אין הרווחים שייכים לו ואינה מקודשת. וכן בקרקע — אם הראה בבקעה אינה מקודשת, ואפילו לקחה באריסות.

דף טא

קכה. שדה שיש בה נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים, האם הם נמדדים עמה, לענין ההלכות דלהלן:

א. המקדיש שדהו ובא לפדותה.

ב. מכירת 'בית כור עפר'.

ג. המקדש את האשה על מנת שיש לו בית כור עפר.

א. המקדיש שדהו בזמן שהיובל נוהג, נותן בורע חומר שעורים חמשים שקל כסף. היו בשדה נקעים מלאים מים עמוקים עשרה או סלעים גבוהים עשרה — אין נמדדים עמה, שנאמר זרע חמר שערים והללו אינם בני זריעה (רש"י).

לדעת רש"י ותוס' ועוד ראשונים, דינם להיגאל בשווין כשאר פודה את ההקדש. ולר"י בן מגאש (ב"ב פרק ז, מובא שם בשיטמ"ק) יוצאים מן ההקדש ללא פדיון. (ע' זבח תודה — ערכין כה, פירוט השיטות ונימוקיהן).

פחות מעשרה הריהם טפלים לקרקע ונמדדים עמה.

נקעים עמוקים עשרה שאינם מלאים מים, הרי הם כשדה בפני עצמן, ונפדים לפי חשבון זרע חומר בחמשים כסף, אבל ללא שטח המדרון אלא הקרקעית בלבד (עפ"י רש"י ותוס'). וכן יש מקום לפרש בד' הרמב"ם. ברכת הזבח — ערכין כה. וע"ש צ"ק ח"ת).

לדעת הסוברים שאי אפשר לפדות מחצית משטח השדה אלא את כולו (ע' לעיל כ-כא), הנקעים העמוקים עשרה נחשבים כשדה נפרדת ונפדים לעצמם. (עפ"י רשב"ם ועוד).

ב. האומר לחברו 'בית כור עפר אני מוכר לך' והיו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים, אפילו אינם מלאים מים, או סלעים גבוהים עשרה — אין נמדדים עמה. ואעפ"י שהנקעים ראויים לזריעה — לפי שאין אדם רוצה שיתן את מעותיו בשדה אחת ויראה לו כשנים וכשלשה מקומות. (ע' בפירוט בב"ב קב-קג).